

Ari Pitkäranta

Vatajan kylän mies Ari Honkajoelta

Menee yli harmaan perinteisen kiven!

Ari Pitkäranta

Vatajan kylän mies Ari Honkajoelta

Menee yli harmaan perinteisen kiven!

Romaani

© 2022 Ari Pitkäranta

Kannen suunnittelu: Ari Pitkäranta

Sisuksen taitto: Heidi Luotolahti-Pitkäranta

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-3541-1

Esipuhe

Vatajan kylän mies Ari Honkajoelta päätti julkaista kirjoittamansa tarinat kirjana. Mielestäni ammattinimike kirjoittaja kuvaa tehtävän laatua. Päätös vahvistui. Tarinoita on syntynyt matkan varrella satoja. Juttujen kohteena on ollut vanhan muistelua ja tämän päivän elämää. Vaimoni Heidi totesi aikoinaan, että elämä koostuu tavallisista asioista. Sitä se on, tavallisten ihmisten tavallista elämää. Jokaisella on omia tavoitteitaan. Ne on saavutettu.

Hemingway istui kahvilassa ja kirjoitti. Hän poistui elämästä kylliksi saaneena. Soturit ovat lopettaneet, kun ei ole enää maailmoja voitettavana. Itselläni oli tavoitteita, niitten kanssa tuli kilvoiteltua. Luin Paulo Coelho'n kirjan Pyhiinvaellus yli kymmenen vuotta sitten. Kirja oli täynnä symboliikkaa. Eräs asia jäi mieleen. Vaelluksen tavoite oli löytää miekka matkan varrelta. Aika urakka, kun Compostelan tie on yli 700 kilometriä pitkä kävellä. Lähellä reitin loppua Paulo mietti, kun löydän miekan. Mitä minä sillä miekalla teen. Tavoitteen saavuttaminen ei ole päämäärä. Päämäärä on se mitä sen jälkeen tekee ja miten palvelee muita.

Sain itse päämääräni maaliin tammikuussa kolmetoista vuotta sitten. Sain oikeuden miekkaan ja hattuun. Mutta mitä niillä tekee. Niitten hankinta Vatajan kylätiellä ja maailman turuilla opetti tarkastelemaan ihmiselämää eri puolilta. Kuin Kustaa Vilkuna. Tai Juhani Aho. Opettajani Risto Harisalo totesi parikymmentä vuotta sitten; Yliopiston tehtävä on opettaa ajattelemaan. Hän totesi myös, että jossain vaiheessa pitää aloittaa kirjoittaminen. Ja lopettaa jahkaaminen. Ajattelu ilmenee kirjoittamisessa.

Ystäväni Timo Tuomi puhui kielillä puhumisesta. Olen tuon asian määritellyt niin että on puhuttava kieltä, jota kuulija ymmärtää. Olimme samaa mieltä. Vaikka puhuisin enkelten kieltä..., mutta kuulija ei ymmärrä, valuu puhe hiekkaan. Olen kirjoittanut satoja juttuja. Lapsuuden ystäväni Pertti Grönfors ja lukijani Mirjami Palmu sekä jotkut muut ovat pyytäneet että julkaisen jutut kirjaksi. Ystäväni Kyösti Karjula antoi palautetta, oli siis lukenut juttujani.

Olen saanut klassisen tieteenkirjoittajan koulutuksen ja tietokirjailijan pätevyyden ja arvonimen. Siihen sisältyy tutkijana ympäristön havainnointi. Kun mietin matkan varrella mitä osaan, se päättyi muutamaan asiaan. Osaan lukea, kirjoittaa ja ajaa autoa. Niillä pärjäsinkin. Myöhemmin mukaan tuli suunnittelu- ja tutkimusosaaminen; suunnittelututkimus. Elämä ei ole koskaan suoraviivaista vaan se on kaikessa epälineaarista. Kun suunnistus. Juuri mitään ei voi saavuttaa suoraan vaan vaihteitten kautta. Ystäväni Teuvo totesi asian; työ tekijäänsä opettaa. Kirjoitin pari tietokirjaa korkeakouluilla opinnäytteen tekemistä varten. Kokosin niihin ne menetelmät, miten itse olen saanut opinnäytteet tehtyä. Ja vähän muuta. Tiedekirjoittaminen on kaavamaista, se on oma lajinsa.

Juttujen kirjoittamisessa on päällimmäinen asia, että lukija lukee ikäänkuin omaa tarinaansa. Pystyy samaistumaan. Kerronnan tyylilaji on realismi, romaani kautta muistelu, kirjoitus kuin roiskerappusta. Asioita heitetään seinälle lyhyinä lauseina, kuin aikoinaan keltaisia rähmälappuja tai rakennetaan MindMappia. Lukija voi tarttua kiinni siitä, mikä kiinnostaa, hyvä jos ei nukahda. Kirjan kirjoittaminen on vaiheikas työ. Sisältö määrittelee sen, millaiseksi tulos muodostuu. Saman olen todennut korjausrakentamisessa vuosien aikana Teuvo Leppälän kanssa. Työ tekijäänsä opettaa, koska kirja on luettavissa. Jossain on se piste että korjailu loppuu. Kirjoitin liki kymmen vuotta sitten kaksi sähköistä työkirjaa. Sähköinen kirja on tätä päivää. Toinen tykkää lukea paperille painettua kirjaa. Kumpikin pitää ottaa huomioon. Tulevat kuukaudet vaatii työtä ja istumista koneen vierellä. Tekeminen opettaa jälleen Vatajan kylän miestä. Osaavat ihmiset ohjaavat matkan varrella.

Sisällysluettelo

ESIPUHE	5
KIERTOKOULU.....	14
KOULURUOKA.....	15
KIRKKOKUORO	16
MAATALOUSMAA	17
RIPPIJUHLA	19
SAHTI.....	21
SYKSY.....	22
MYRSKY	24
SÄHKÖTEHDAS.....	25
JÄRVELÄ	27
SILTA	29
HONKARANTA.....	30
HEINÄJÄRVI.....	32
RANTAPIHLAJA.....	34
SYKSY.....	35
SAHTIKIULU	37
PATO	38
JOKIMAISEMA	40
METSÄOJA	41
ISÄ.....	42
LAPSI	44
JOULUKORTTI.....	44
PANSSARIVOIMAT.....	47
TONTTU.....	49
ISOISÄ	51
DDR.....	53

JOULU	56
KIRKKO	58
JOULUKALAT	60
ODOTUS	61
TAPANINPÄIVÄ	63
JOULUPÄIVÄ	64
KAVOJÄRVI	65
IDENTITEETTIKUNTA	67
KÄVELY	69
APATIA	70
ISOKIVI.....	72
KANSAKOULU.....	73
KEVÄT	76
ALTITARITAUU	77
PALMUSUNNUNTAI	78
TORIPÄIVÄT	79
ALAHONKAJOKI	80
ISOVANHEMMAT	81
LAKKI.....	83
TULEVAISUUS.....	84
MAAILMA	85
AUTO	86
KYLÄ	87
SUKULAISIA.....	89
SULO	91
JOULUTARINA.....	92
KANSALLISKIRJAILIJA	96
NUORISO	98
FERGUSONNI.....	100

VOLSU.....	101
PIKKUMOSSE	102
SKANDINAVIA	104
SORSA	105
PÄÄSIÄINEN	107
ONNI	107
MARBURG	108
ELITE.....	109
JOUTSEN.....	110
ÄITIENPÄIVÄ.....	112
KOTIIN	114
KYLÄ	115
KYLÄLUETTELO.....	116
KYLÄKIERROS.....	118
KUUSIPUU.....	120
PIHLAJA	122
KOIVU	124
KEVÄTJUHLA.....	126
SUO	127
KESÄHÄÄT.....	130
LUOKKAKUVA	132
JUHANNUSSAUNA.....	133
METSÄ.....	136
TILUKSILLA	137
HONKAJÄRVI	139
ENERGIA.....	140
JUHANNUS.....	142
HALKOPINO.....	144
AMMATTI	146

KOTIMAA	148
PERUNAMAA	150
ROMANIT	152
LUONTO.....	154
TORIPÄIVÄT	156
KOTILIESI.....	157
TYÖVÄLINEET	159
MUUTOS.....	161
LAUANTAI.....	162
SIELUNMAISEMA.....	164
AHDE	166
KESÄTYÖ	167
KYLÄTIE	169
JÄRVELÄ.....	173
AVOTAKKA	174
KARJALAISET	176
TORSTAI.....	178
EINO	180
LASSENJÄRVI.....	182
KYLÄTIE	183
ÄITI.....	184
VAPPU.....	186
ULKOTÖITÄ.....	188
SAMETTITAKKI.....	190
KOTITALO	192
TESSU.....	194
RANSKANPULLA	196
MIETELMIÄ.....	197
JOULUTARINA.....	200

MIESPOLVET.....	202
ISOÄITI	204
SÄHKÖVALO	206
HÄMEENKYRÖ.....	208
AMERIKOISSA	209
YRITTÄMINEN	211
PLÄTTY	215
HONKAJOKIKESKEISYYS	216
TEOLLISTUMINEN	219
KAKKO	220
MAISEMOINTI.....	222
NAAPURISSA.....	223
LIHAPIIRAKKA	224
HAMMASLÄÄKÄRILLÄ	226
PIRUNVIULU	227
HAMMASHUOLTO.....	228
PULLALONKA	229
YÖ.....	231
RINTAKIPU	232
OPPIMINEN.....	233
INKINEN.....	235
SÄHKÖTEHDAS.....	236
AIKA	237
KARVIANJOKI	239
TATTIMETSÄLLÄ	241
KYTÖMAAT.....	242
KORJAUSRAKENTAMINEN	244
MARKKINOILLA	245

Kiertokoulu

Vatajan kylän kansakoulua käytiin 1930 -luvulla kiertokouluna kylän isoissa talossa Tolppa ja Rakola, myöhempi sukunimi on Päivönsalo. Rakolassa koulu käynnistyi 1932, Varsinainen koulurakennus valmistui Vatajan kylän keskelle, Vatajankosken partaalle 1940 luvun lopulla. Koulussa oli myös ruokailu järjestetty, kuvasi tutkija Uusikallio. Honkajoen yhteiskoulu aloitti toimintansa 1950 -luvun puolivälin jälkeen ja lukio 1963. Aloitin kansakoulun 1962, siihen aikaan koulua käytiin myös lauantaisin. Kotiinpaluu kesti tunteja, kun lauantai oli leipomispäivä kylän taloissa.

Yhteiskouluun piti pyrkiä, meitä oli kaksi oppilasta Vatajan kansakoulun neljänneltä luokalta, joita johtajaopettaja Uuno Saarijärvi suosittelee pääsykokeisiin 1966. Kävi onni. Omana aikanani yhteiskoulun rehtoreina olivat Jouko Nurminen ja Paavo Kahma. Molemmat miehet olivat oikeudenmukaisia, vaativia ja tasapuolisia. Kannustus kantaa edelleen. Nurmi opetti historiaa, yhteiskuntaoppia ja taloustietoa. Oli jopa Kansallis-Osake-Pankin taloustietokilpailu. Tärkeä aihe oli säästäminen ja se ettei syö enempää kuin tienaa. Kahma opetti liikuntaa ja terveysoppia. Hyvä osaaminen kaikkina aikoina. Olen jutellut henkilön kanssa, joka jätettiin luokalle ensimmäisellä luokalla. Hänen opiskelut loppui tyystin. Olisi häntä voinut ohjata aiemmin, eikä vaan kylmästi tiputtaa. Nykyään samalla periaatteella voisi heivata puolet oppilaista. Peruskoulun aikaan on vaatimukset erilaisia.

Kouluruoka

”Palkkiona on oleva köyhän lapsen kasvoissa kiitollinen loiste, minkä höyryävän kupin ilmestyminen lapsen eteen koulupulpetille tuottaa”. Omana aikanani käytössä oli keltainen emaloitu kuppi, jossa vihreä kolhiintunut reunus. Pulpetille asetettiin käsityötunnilla tehty ruokaliina. Käsini kirjailtua vohvelikangasta. Ennen ruokailua lausuttiin ruokarukous; Jeesus siunaa ruokamme. Irja Uusikallio teki pro gradun Vatajan kylän kansakoulusta. Teema on kouluruokailu. Kulttuuriperinnön tutkimus 2016, maaliskuu. Vatajan kylän kansakoulu toimi 1930-1974. Koulurakennus on valmistunut 1947.

Omat parhaat muistot liittyvät 1960 luvulta kouluruokaan. Koululla oli keittäjänä Sofia Kanerva. Koululle vietiin syksyisin puolukoita aikanani. Kotoa tuotiin eväänä maitopullo ja voileivät. Niemisen Juha-Matilla oli parhaat eväät, kun hänen isä oli Osuuskaupan hoitaja. Koulua käytiin myös lauantaisin, kotiinpaluu kesti kauan koska taloissa leivottiin. Kiiskin Lyydi teki parhaat pullat ja karjalanpiirakat, isä Eetu oli siirtolaisia. Opettaja Aune Miikkulainen vei alaluokat syksyllä retkikalliolle. Siellä paistettiin makkaraa.

Koulussa paras ruoka oli makkarakastike ja lihakeitto kans. Koulun kuusijuhlat keräs koko kylän Joulun alkamisen tapahtumaan, Kuusijuhlaan. Kevätjuhlaan sai yleensä uudet kengät. Yläkoulun opettaja Saarijärven Uno suositteli kahta neljännen luokan oppilasta oppikouluun kirkolle. Sinne piti pyrkiä. Olin onnekas. Matkaa oli seitsemän kilometriä, se mentiin useimmin pyörillä. Erityisesti ainekirjoitus oli alaani, tai sitten olin väleissä suomen maikan Mirja Räihän kanssa. Yhteiskuntaopin taloustieto viehätti.

Kirja Vatajan kylän mies Ari Honkajoelta on muistelukuvaus 1960 luvun lapsuudesta ja nuoruudesta Vatajan kylässä. Kun ikää tuli laajentui reviiri ja kulkureittit piteni. Liikuttiin Honkajoen, Isojoen, Siikaisten, Noormarkun ja Kankaanpään ympäristöissä. Tehtiin töitä, käytiin koulua ja huviteltiin. Asinpaikkakunnat laajeni Tampereelle lukioaikana ja Turkuun huonekalukauppiaaksi. Pysähdys tuli kun työkaveri sai sydänkohtauksen. Siitä tilanteesta syntyi opintien ajatus. Aluksi oli takkuavaa, kun oppikoulu tuli käytyä kolmella paikkakunnalla. Läksyjä en muista lukeneeni milloinkaan. Yksin asuminen lisäsi haasteita. Päivät meni loma- aikoina tietyömailla ja Postin autonkuljettajana. Öisin oli lukioaikana vapaata, silloin purettiin junanvaunuja Tampereen Pääpostilla. Myöhemmissä kehitystöissä oli hyödyksi kun oli osallistunut monenlaiseen. Kiina, Amerikka ja Eurooppa tuli tutuksi työn merkeissä. Työn suhteen oppia voi tekemällä, sama koskee tiedon omaksumista. Tämä kirja on Vatajan miehen Arin Tie.

